

Кириченко В.В. Розвиток інформаційної культури у представників соціономічних та технономічних професій // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Том VI: Психологія обдарованості. Випуск 16. Київ-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. – С. 127-136

УДК 159.923.2

В.В. Кириченко

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У ПРЕДСТАВНИКІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ТА ТЕХНОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ

Кириченко В.В. Розвиток інформаційної культури у представників соціономічних та технономічних професій. У роботі представлено концептуальне означення поняття «інформаційна культура» та її структуру. У руслі компетентнісного підходу визначено основні професійні інваріанти, які пов'язані з різними аспектами взаємодії з інформаційним простором. Наведено результати досліджень розвитку інформаційної компетентності у представників соціономічних та технономічних професій.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформаційна культура, соціальні компетенції, професійна діяльність, соціономічні професії, технономічні професії.

Кириченко В.В. Развитие информационной культуры у представителей социономических и технономических профессий. В работе представлены концептуальное определение понятия «информационная культура» и ее структуры. В русле компетентностного подхода определены основные профессиональные инварианты, связанные с различными аспектами взаимодействия с информационным пространством. Описаны результаты исследований развития информационной компетентности у представителей социономических и технономических профессий.

Ключевые слова: информационное общество, информационная культура, социальные компетенции, профессиональная деятельность, социономические профессии, технономические профессии.

Постановка проблеми. Здатність до оволодіння інформацією, знаннями і, що не менш важливо, оперування ними: критичний аналіз, реструктуризація, інтеграція та імплементація, стають базовими соціальними властивостями сучасної людини, яка здійснює життєдіяльність у глобалізованому цифровому інформаційному суспільстві. На Всесвітньому економічному форумі у Давосі 2016 року багато уваги було приділено питанням сучасної освіти та її актуальності не лише на момент підготовки але й у майбутньому. До ключових умінь, якими мають володіти майбутні працівники більшості професій належать: критичність мислення, креативність, складання суджень і ухвалення рішень, когнітивна гнучкість. Цифрова революція стала точкою неповернення на ринку праці. Більшість технологічних процесів виробництва переведені у віртуальну площину, тому звичний для індустріального суспільства світ професій скоро перестане функціонувати, натомість з'являться нові види зайнятості, які будуть пов'язані з переробкою інформаційних потоків та обслуговуванням шляхів їх циркуляції.

Аналіз останніх публікацій. Соціокультурні зміни, які призвели винаходи у галузі інформаційних технологій, пов'язані з зміною цінності інформації в житті суспільства та особистості. Усі види соціокультурної активності пов'язані з постійною необхідністю засвоєння інформації у вигляді знань та суспільного досвіду. З початку зародження людської цивілізації знання відігравали значну роль, проте на їх засвоєння відводився певний період соціально-вікового розвитку. Це було пов'язано з тим, що система суспільних знань мала відносно цілісну структуру та зазнавала незначної зміни у контексті життєдіяльності окремої людини. У сучасному інформаційному суспільстві більшість властивостей інформації є релятивними, а отже їх істинність, новизна, об'єктивність та стійкість можуть змінюватися. Постійна зміна інформаційного контексту та змісту призвела до необхідності здобувати нові знання та досвід, верифікувати їх, доповнювати, змінювати структуру тощо. Еволюція способу взаємодії особистості з інформаційним простором відбувається як результат зміни ролі та значення знань у житті людини. Хоча

вона завжди була визначальною у процесі налагодження будь-якої індивідуальної чи колективної діяльності, на сьогоднішній день цей процес оповитий не статичним монопотокком інформації, які мали досить протяжні цикли оновлення, а передбачає взаємоперетин безлічі інформаційних систем, які перебувають у різноманітних підрядно-супідрядних зв'язках. **Якщо на початку ХХ ст. вважалося, що знання (інформація) керують світом, то у ХХІ ст. – знання породжують світи.**

Здатність оперувати великою кількістю інформаційного контенту, яку ми визначили як суспільну необхідність, стає основою особистісної та професійної успішності у сучасному інформаційному суспільстві. Віртуалізація соціальних відносин призвела до необхідності бути компетентним у сфері використання інформаційних технологій. Сучасні дослідники звертають свою увагу на наступні аспекти здатності особистості до діяльності в інформаційному суспільстві: інформаційну культуру (Антонченко М.А., Рамський Ю.С.), медіаграмотність (Федоров А.В.), комп'ютерну грамотність (Насирова Н.Х., Семенов А.Л.), інформаційно-комунікативну (Баловсяк Н.В.) інформаційно-технологічну (Спірін О.М.), ІКТ-компетентність (Тихонова Т.В.) [1; 1; 7; 10; 19; 18; 11; 15; 12; 17; 13]. З метою більш точного оперування поняттям «інформаційна компетентність» варто розглянути зміст поняття «інформація». У силу полідисциплінарності визначення, більшість дослідників сходяться на тому, що «інформація» це «дані», які мають певний зміст або смисл (Трішина С.В., Фрідланд А.Я.) [6; 4; **Ошибка! Источник ссылки не найден.**16]. Отже, інформаційна компетентність, може розглядатися як **здатність людини оперувати смислами, які вона отримує в інформаційному середовищі.** Інформація – це данні («сухий фактаж»), які перетворилися в знання колективного та індивідуального значення та «обросли» певними символічними інтерпретаціями культури. В силу цього у межах кожної культури можна подивитися на світ, який має певну фізично сталу структуру (описану мовою даних), під певним кутом зору. Інформаційна культура є складовою загальної культури особистості. На думку Р.С. Гуревича

в останні десятиліття збільшилася питома вага знань в суспільному прогресі, що утворило цілий пласт культурних цінностей, які породжують пізнавальний інтерес людини та налаштовують на світопізнання [3]. Цінність інтелекту в сучасних умовах пояснюється тим, що для обробки інформації високої когнітивної щільності та символічної багатозначності у межах мультикультурального поля знань, потрібен певний психічний ресурс, інтелектуальний та емоційний потенціал, налаштування на пошукову активність та щоденну верифікацію знань.

До складових інформаційної культури С.Д. Карагодов відносить [5]:

- інформаційну (комп'ютерна) грамотність;
- інформаційну компетентність;
- інформаційний ціннісно-змістовий компонент;
- інформаційну рефлексія;
- інформаційну культуротворчість;

Інформаційна компетентність та інформаційна грамотність вважаються автором ключовими оскільки вони забезпечують процесуальну складову інформаційної діяльності людини та формують певне ціннісне ставлення до знань і є підґрунтям до інформаційної культуротворчості. В умовах сучасного суспільства інформаційна компетентність розглядається не лише як умова особистісної успішності, а спосіб виживання у ньому, як здатність здійснювати життєдіяльність на мінімально достатньому рівні.

Поява компетентнісного підходу в психолого-педагогічній практиці була ініційована рядом змін у системі суспільних відносин, які позначилися на системі освіти більшості технологічно розвинених країн. У галузі професійної освіти та інших соціальних інституціях, які відповідають за соціалізацію особистості почали поступово відходити від «теоретизації» навчання та орієнтуватися на практику (формування досить конкретних практичних умінь та навичок). У роботі «Компетентність в сучасному суспільстві: виявлення, розвиток та реалізація» Дж. Равен приходить до висновку, що у сучасному суспільстві важливими для особистості залишаються досить конкретні

практичні знання та навички, які можуть бути використаними для реалізація досить обмеженого кола практичних завдань з якими стикається особистість у повсякденному житті [8]. З більшості отриманих знань у закладах середньої та вищої освіти не проходять практичної верифікації та існують поза практичним контекстом. У деякому сенсі афористично, але для більшості випускників шкіл, які засвоїли теорему Піфагора ці знання залишаються «мертвими», оскільки не мають практичного застосування. Метою соціалізації, на думку Дж. Равена, є передача не скільки знань, які є більшою мірою даними, які пояснюють оточуючий світ, а передача досвіду [9]. Знання вміщують в себе як конкретні інформаційно-фактичні компоненти так і суб'єктивні нашірвання, що залишилися у процесі їх використання у суспільній та індивідуальній практиці. Долучаючись до інформаційної мережі пересічний суб'єкт соціальних відносин мусить витримувати баланс між досвідом та «сухими даними», які перетворюються у процесі їх засвоєння та практичного застосування у особистісні знання.

Інформаційна культура особистості формується у процесі соціалізації у широкому її сенсі. Базові компетенції, які входять до структури інформаційної культури особистості, формуються під впливом широкого спектру факторів впливу соціального середовища і не обмежується виключно процесом професійної підготовки та умовами трудового навчання у межах специфічних професій, які до останнього часу були пов'язані з прямим функціональним використанням ІКТ.

Формулювання мети і завдання статті. У статті представлені результати досліджень, які були виконані у межах науково-дослідного проекту «Оцінювання ринку управлінських державних послуг та функціональної й компетентнісної спроможності державної служби та держслужбовців в Україні» (2018 р.)» (шифр 12.30.03; за Постановою Бюро відділення економіки НАНУ від 24.07.2018, Постанова № 81, Протокол № 10, КПКВК 6541230). Мета статті проаналізувати розвиток інформаційної культури представників

технономічних та соціономічних професій з огляду на особливості їх професійної підготовки та навчання.

Виклад методики і результатів дослідження. Нами було розроблено опитувальник вивчення компетентнісної спроможності державних службовців. У розробленій структурі інваріантів професійної діяльності державних службовців ми виокремлюємо: уміння використовувати ІКТ (інформаційно-комунікаційні технології), уміння працювати з інформацією, критичність мислення та неупередженість, уміння здійснювати комунікацію та налагоджувати взаємодію, уміння вчитися та освоювати нові знання та досвід.

У межах нашого дослідження соціально-професійні інваріанти, які входять до складу інформаційної культури особистості формують два принципові відмінні рівні інформаційної культури особистості.

Технологічний рівень інформаційної культури позначає здатність суб'єкта соціальних відносин взаємодіяти з цифровими інформаційними технологіями, користуватися ІКТ та його функціоналом.

Соціально-психологічний рівень інформаційної культури пов'язаний зі здатністю суб'єкта соціальних відносин здійснювати аналіз та переробку інформації та використовувати її для здійснення соціальної активності.

Дослідження рівня сформованості інформаційної культури представників різних професійних галузей було проведено на початку 2019 року. До складу досліджуваних входили представники професій соціономічного (державний службовець) та технономічного (програміст (мережевий інженер, графічний дизайнер, web-дизайнер) профілю; також до складу досліджуваних увійшли студенти спеціальності «інформатика», «комп'ютерні системи та мережі», «комп'ютерні технології».

Ми отримали наступні результати сформованості базових інваріантів професійної діяльності, що становлять основу інформаційної культури (Таблиця № 1). За результатами дослідження ми можемо дійти до висновку, що більшість інваріантних фахових компетентностей знаходяться на етапі формування. На найвищому рівні розвинені «уміння здійснювати комунікацію

та налагоджувати взаємодію» (66%), «управління змінами та проектна діяльність» (68%), «уміння досягати поставлених цілей» (62%), «управління фінансами та іншим матеріальними, інтелектуальними (духовними) ресурсами» (68%).

Таблиця № 1. Рівень сформованості фахових інваріантних компетентностей у державних службовців

Найменування компетентності	Рівень сформованості компетенції		
	Сформована компетенція	Компетенція на етапі формування	Не сформована компетенція
Прийняття ефективних рішень	44%	23%	33%
Уміння працювати з інформацією	47%	39%	14%
Уміння здійснювати ефективне управління	26%	31%	43%
Лідерські якості (публічна діяльність)	43%	41%	16%
Стресостійкість	19%	37%	44%
Здатність до використання ІКТ у професійній діяльності	34%	59%	7%
Уміння вчитися та освоювати нові знання та досвід	32%	47%	21%
Уміння здійснювати комунікацію та налагоджувати взаємодію	66%	24%	10%
Критичність мислення та неупередженість	24%	37%	39%
Управління змінами та проектна діяльність	56%	31%	13%
Уміння досягати поставлених цілей	62%	22%	16%
Управління фінансами та іншим матеріальними, інтелектуальними (духовними) ресурсами	68%	24%	8%

Найменш сформованими залишаються «стресостійкість» (19%), «критичність мислення та неупередженість» (24%). На етапі формування, за результатами відсоткового аналізу, залишаються такі компетенції як «здатність до використання ІКТ у професійній діяльності» (59%). У загальному державні службовці мають високий рівень сформованості фахової компетентності, тому функції, які вони виконують у межах трудового пості знаходяться на етапі формування, що відповідає реаліям сьогодення в умовах трансформування української державної системи.

Аналіз сформованості інформаційної культури державних службовців відбувався на основі тієї структури інформаційної культури, яку ми пропонували. Технологічний рівень інформаційної культури ми пов'язували з такими фаховими компетенціями як «уміння використовувати ІКТ у професійній діяльності» та «уміння працювати з інформацією». Про сформованість соціально-психологічного рівень інформаційної культури свідчив розвиток таких компетенцій як «уміння здійснювати комунікацію та налагоджувати взаємодію», «критичність мислення та неупередженість». Уміння вчитися та освоювати нові знання та досвід у межах нашої дослідницької структури є інтегральним діяльнісним інваріантом, який є частиною структури кожного з рівнів інформаційної культури особистості. Відповідно до наших міркувань, здатність до оволодіння знаннями та досвідом є умовою підтримки соціально-професійної актуальності компетентностей та дозволяє адаптувати їх відповідно до умов середовища.

За результатами нашого дослідження ми виявили, що у державних службовців технологічний рівень інформаційної культури знаходиться на етапі формування компетентностей. Уміння працювати з інформацією як інваріант професійної діяльності сформований у 47% досліджуваних, для 31% він знаходиться на етапі формування. У 14% державних службовців це уміння є не сформованим. Соціально-психологічний рівень інформаційної культури державних службовців розвинений на більш високому рівні за рахунок того, що професійна компетентність «уміння здійснювати комунікацію та

налагоджувати взаємодію» властива для 66% досліджуваних, проте компетентність «критичність мислення та неупередженість» сформована у 24% досліджуваних. Для 37% опитаних вона знаходиться на етапі формування та у 39% ця компетенція є несформованою. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що соціально-психологічний рівень інформаційної культури державних службовців здебільшого складається з уміння здійснювати комунікацію, налагоджувати інформаційні зв'язки, поширювати певний контент. Критично ставитися до інформації, перевіряти її достовірність та бути неупередженим може значно менша кількість досліджуваних. На етапі формування знаходиться інтегральна компетенція інформаційної культури особистості як уміння вчитися та освоювати нові знання та досвід (у 47% на етапі формування та у 21% ця компетенція є не сформованою).

Серед досліджуваних, які працюють у сфері програмування та web-технологій, прослідковується наступна тенденція до розвитку виокремлених нами компетентнісних інваріантів професійної діяльності (Таблиця № 2).

Таблиця № 2. Рівень сформованості фахових інваріантних компетентностей серед осіб, які працюють у сфері програмування та суміжних з нею спеціальностях

Найменування компетентності	Рівень сформованості компетенції		
	Сформована компетенція	Компетенція на етапі формування	Не сформована компетенція
Прийняття ефективних рішень	16%	28%	56%
Уміння працювати з інформацією	64%	32%	4%
Уміння здійснювати ефективне управління	21%	38%	41%
Лідерські якості (публічна діяльність)	14%	22%	64%
Стресостійкість	57%	34%	9%
Здатність до використання ІКТ у професійній діяльності	86%	9%	5%

Уміння вчитися та освоювати нові знання та досвід	64%	29%	7%
Уміння здійснювати комунікацію та налагоджувати взаємодію	21%	34%	45%
Критичність мислення та неупередженість	30%	34%	36%
Управління змінами та проектна діяльність	21%	17%	62%
Уміння досягати поставлених цілей	34%	48%	18%
Управління фінансами та іншим матеріальними, інтелектуальними (духовними) ресурсами	12%	33%	55%

Компетенції, які позначають здатність до здійснення управління та лідерства у досліджуваних у більшості не сформовані, вони є суто «управлінськими» тому не використовуються програмістами під час вирішення управлінських завдань. Також на несформованому рівні у більшості залишаються такі компетенції як «управління змінами та проектна діяльність» та «управління фінансами та іншим матеріальними, інтелектуальними (духовними) ресурсами» (у 62% та 55%). Компетенції, що входять до складу інформаційної культури, розвинені у досліджуваних на високому рівні: уміння працювати з інформацією сформоване у 64% програмістів, здатність до використання ІКТ у професійній діяльності у 86%, проте критичність мислення має низькі показники та сформована як соціально-професійна компетенція у 30% досліджуваних, ще у 34% вона знаходиться на етапі формування. Також для представників цієї групи професій не властива здатність до здійснення комунікації та налагодження соціальної взаємодії (у 45% вона не сформована).

У представників цієї групи професій виявився високим рівень розвитку уміння вчитися та освоювати нові знання та досвід (64%) порівняно з державними службовцями у яких лише 32% мають сформований рівень цієї компетенції. У досліджуваних на високому рівні розвинений технологічний рівень інформаційної культури. Про це свідчить рівень розвитку таких

компетенцій як «здатність до використання ІКТ у професійній діяльності», яка є сформованою у 86% досліджуваних та «уміння працювати з інформацією» (64%). Щодо соціально-психологічного рівня інформаційної культури особистості, то рівень сформованості цієї компетентностей «уміння здійснювати комунікацію та налагоджувати взаємодію» та «критичність мислення та неупередженість» у досліджуваних свідчить про те, що він залишається на низькому рівні.

Порівнюючи результати дослідження серед категорії осіб держслужбовців та зайнятих в ІТ-сфері ми можемо зробити декілька висновків, щодо розвитку у них інформаційної культури на основі аналізу кількісного та відсоткового співвідношення осіб, у яких були сформованими або залишаються на рівні формування компетенції, що входять до її складу. Інтегральна діяльнісна компетенція, яка є частиною як технологічного так і соціально-психологічного рівнів інформаційної культури, розвинена у більшій кількості програмістів та зайнятих в ІТ-сфері осіб (64%), лиш у 32% державних службовців ця компетенція є сформованою. Технологічний рівень інформаційної культури краще розвинений у програмістів, оскільки діяльнісна суть їх професійної діяльності опосередкована взаємодією з ІКТ та передбачає певні операції з інформацією. У загальному у досліджуваних двох груп виявилось, що у більшості інформаційна культура знаходиться на етапі формування. На вищому рівні розвинені ті компетенції, які стосуються технологічного рівня інформаційної культури: уміння працювати з інформацією та «здатність до використання ІКТ у професійній діяльності». Соціально-психологічний рівень інформаційної культури залишається на низькому рівні, оскільки компетенції, що входять до її складу у більшості є не сформованими або знаходяться на етапі формування.

Висновки і перспективи подальших досліджень. За результатами нашого дослідження ми можемо зробити висновок про те, інформаційна культура є частиною загальної культури особистості. Оскільки доступ ІКТ щороку збільшується як у економічному так і соціокультурному сенсі,

технологічний рівень інформаційної культури розвинений у представників як соціономічних так технономічних професій. Уміння, які входять до його складу, розвиваються у процесі соціалізації (ігрової діяльності, шкільного навчання). Вони визначають не лише професійну але й соціальну успішність та адаптивність. Отримані нами результати свідчать про те, що розвиток компетентностей, які входять до складу технологічного та соціально-психологічного рівнів інформаційної культури не обмежено умовами конкретного професійного середовища та починають формуватися на ранніх етапах соціалізації.

Kyrychenko V.V. The development of information culture among representatives of socionomic and technomic professions. The paper presents the results of a study of the level of development of information culture among civil servants and representatives of technical professions. We have put forward a definition of the concept of “information culture” and described its levels: technologic and socio-psychological. Information culture is a component of the general personality culture and determines the way in which it interacts with the information space. Within our study, socio-occupational invariants that are part of the personality information culture form two fundamentally different levels of personality information culture. The technological level of information culture refers to the ability of a social relations entity to interact with digital information technologies, to use ICT and its functionality. Socio-psychological level of information culture is related to the ability of the subject of social relations to analyze the processing of information and use it for social activity. According to the results of our research, we have found that in the representatives of technical professions and civil servants the socio-psychological level of information culture is at the stage of formation. The technological level of information culture remains at a high level of development. The results obtained indicate that the development of competencies that are part of the technological and socio-psychological levels of information culture is not limited by the conditions of a particular professional environment and begin to form at the early stages of socialization.

Література:

1. Антонченко М.А. Інформаційна культура як складова загальнонародської культури / М.А. Антонченко // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія №2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. Наукових праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004, – № 1(8). – С.161-166.
2. Баловсяк Н.В. Інформаційна компетентність фахівця / Н.В. Баловсяк // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – № 5. – С. 21-28.
3. Гуревич Р.С. Формування інформаційної культури майбутнього фахівця [Текст] / Р. С. Гуревич // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень: Зб. наук. праць / [за ред. І.А. Зязюна, Н. Г. Ничкало]. – К., 2003. – С. 354-360.
4. Жалдак М. І. Про деякі методичні аспекти навчання інформатики в школі та педагогічному університеті / М. І. Жалдак // Наукові записки Тернопільського національного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2005. – № 6. – С. 17-24.
5. Карагодов С. Д. Информационная культура в контексте общей теории культуры личности / С.Д. Карагодов // Педагогическая информатика. – 2000. – № 2. – С. 41-55.
6. Математический энциклопедический словарь / [Под. ред. Ю.В. Прохорова]. – М. : Советская энциклопедия. 1988. – С. 816.
7. Насырова Н.Х. Проектирование подготовки студентов гуманитарных факультетов классического университета по информатике: Автореферат дис. на соискание ученой степени к.п.н. – Казань, 2000 – 17 с.
8. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Джон Равен ; [пер. с англ.]. – М.: «Когито-Центр», 2002. – 396 с.
9. Равен Дж. Педагогическое тестирование: проблемы, заблуждения, перспективы: Пер. с англ., Изд. 2-е, испр / Дж. Равен. – М.: «Когито-Центр», 2001. – 142 с.
10. Рамський Ю.С. Формування інформаційної культури особи –пріоритетне завдання сучасної освітньої діяльності / Ю.С. Рамський // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. Наукових праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004, - № 1(8). – С.19-42.
11. Семенов А.Л. Роль информационных технологий в общем среднем образовании / А.Л. Семенов // Информатика и образование. – 2001. – № 2. – С. 2-6.
12. Семенов А.Л. Роль информационных технологий в общем среднем образовании // Информатика и образование. – 2001. - № 2. – С. 2-6.
13. Спірін О. М. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів інформатики за кредитно-модульною системою :

монографія / О.М. Спирін; за наук. ред. акад. М.І. Жалдака. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 300 с.

14. Терборн Г. Принадлежность к культуре, местоположение в структуре и человеческое действие: объяснение в социологии и социальной науке // Теория общества. Сборник / Пер. с нем., англ. / Вступ. статья, сост. и общая ред. А. Ф. Филиппова. – М.: «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 1999. – 416 с.
15. Тихонова Т.В. Формування у старшокласників інформаційно-технологічної компетентності під час навчання інформатики / Т.В. Тихонова // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2006. – № 2. – С. 6-13.
16. Тришина С. В. Информационная компетентность как педагогическая категория [Электронный ресурс] / С. В. Тришина // Интернет-журнал «Эйдос». – 2005. – Режим доступа : <http://www.eidos.ru/journal/2005/0910-II.htm>.
17. Уваров Ф.Ю. Новые информационные технологии и реформа образования / Ф.Ю. Уваров // Информатика и образование. – 1994. – № 3. – С. 3-14.
18. Федоров А.В. Массовое медиаобразование в СССР и России: основные этапы / А.В. Федоров, И.В. Челышева, Е.В. Мурюкина, О.И. Горбаткова, М.Е. Ковалева, А.А. Князев / [под ред. А.В. Федорова]. – М.: МОО «Информация для всех», 2014. – 267 с.
19. Федоров А.В. Медиаобразование в странах Восточной Европы / А.В. Федоров, А.А. Левицкая, И.В. Челышева, Е.В. Мурюкина, Д.Е. Григорова. – М. : МОО «Информация для всех», 2014. – 140 с.

References:

1. Antonchenko M.A. Informatsiina kultura yak skladova zahalnoliudskoi kultury / M.A. Antonchenko // Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriiia №2. Kompjuterno-oriiientovani systemy navchannia: Zb. Naukovykh prats. – K.: NPU imeni M.P. Drahomanova, 2004, – № 1(8). – S.161-166.
2. Balovsiak N.V. Informatsiina kompetentnist fakhivtsia / N.V. Balovsiak // Pedagogika i psykholohiia profesiinnoi osvity. – 2004. – № 5. – S. 21-28.
3. Hurevych R.S. Formuvannia informatsiinoi kultury maibutnoho fakhivtsia [Tekst] / R. S. Hurevych // Pedagogika i psykholohiia profesiinnoi osvity: rezultaty doslidzhen: Zb. nauk. prats / [za red. I.A. Ziaziuna, N. H. Nychkalo]. – K., 2003. – S. 354-360.
4. Zhaldak M. I. Pro deiaki metodychni aspekty navchannia informatyky v shkoli ta pedahohichnomu universyteti / M. I. Zhaldak // Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho universytetu im. V. Hnatiuka. Seriiia: Pedagogika. – 2005. – № 6. – S. 17-24.
5. Karagodov S. D. Y`nformacy`onnaya kul`tura v kontekste obshhej teory`y` kul`tury ly`chnosty` / S.D. Karagodov // Pedagogy`cheskaya y`nformaty`ka. – 2000. – # 2. – S. 41-55.
6. Matematy`chesky`j ency`klopedy`chesky`j slovar` / [Pod. red. Yu.V. Proxorova]. – M. : Sovetskaya ency`klopedy`ya. 1988. – S. 816.

7. Nasyrova N.X. Proektirovanie podgotovki studentov gumanitarnykh fakul'tetov klassicheskogo universiteta po informatike: Avtoreferat dis. na soiskanie uchenoj stepeni k.p.n. – Kazan', 2000 – 17 s.
8. Raven Dzh. Kompetentnost' v sovremennom obshchestve: vy'yavlenie, razvitie i realizaciya / Dzhon Raven ; [per. s angl.]. – M.: «Kogito-Centr», 2002. – 396 s.
9. Raven Dzh. Pedagogicheskoe testirovanie: problemy, zabluzhdeniya, perspektivy: Per. s angl., Izd. 2-e, ispr / Dzh. Raven. – M.: «Kogito-Centr», 2001. – 142 s.
10. Rams'kij Yu.S. Formuvannya informacziinoi kul'turi osobi –prioritetne zavdannya suchasnoi osvithoi diyal'nosti / Yu.S. Rams'kij // Naukovij chasopis NPU imeni M.P. Dragomanova. Seriya № 2. Komp'yuterno-orientovani sistemi navchannya: Zb. Naukovix prac'. – K.: NPU imeni M.P. Dragomanova, 2004, - № 1(8). – S.19-42.
11. Semenov A.L. Rol' informacionnykh tekhnologij v obshhem srednem obrazovanii / A.L. Semenov // Informatika i obrazovanie. – 2001. – № 2. – S. 2-6.
12. Semenov A.L. Rol' informacionnykh tekhnologij v obshhem srednem obrazovanii // Informatika i obrazovanie. – 2001. - № 2. – S. 2-6.
13. Spirin O. M. Teoretychni ta metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibut'nikh uchyteliv informatyky za kredytno-modulnoiu systemoiu : monohrafiia / O.M. Spirin; za nauk. red. akad. M.I. Zhaldaka. – Zhytomyr: Vydvo ZhDU im. I. Franka, 2007. – 300 s.
14. Terborn H. Prynadlezhnost k kulture, mestopolozhenye v strukture y chelovecheskoe deistvye: ob'iasnenye v sotsyolohyy y sotsyalnoi nauke // Teoryia obshchestva. Sbornyk / Per. s nem., anhl. / Vstup. statia, sost. y obshchaia red. A. F. Fylyppova. – M.: «KANON-press-Ts», «Kuchkovo pole», 1999. – 416 s.
15. Tykhonova T.V. Formuvannia u starshoklasnykiv informatsiino-tekhnologichnoi kompetentnosti pid chas navchannia informatyky / T.V. Tykhonova // Informatyka ta informatsiini tekhnologii v navchalnykh zakladakh. – 2006. – № 2. – S. 6-13.
16. Trishina S. V. Informacionnaya kompetentnost' kak pedagogicheskaya kategoriya [E'lektronnyj resurs] / S. V. Trishina // Internet-zhurnal «E'idos». – 2005. – Rezhim dostupu : <http://www.eidos.ru/iournal/2005/0910-11.htm>.
17. Uvarov F.Yu. Novye informacionnye tekhnologii i reforma obrazovaniya / F.Yu. Uvarov // Informatika i obrazovanie. – 1994. – № 3. – C. 3-14.
18. Fedorov A.V. Massovoe mediaobrazovanie v SSSR i Rossii: osnovny'e etapy / A.V. Fedorov, I.V. Chelysheva, E.V. Muryukina, O.I. Gorbatkova, M.E. Kovaleva, A.A. Knyazev / [pod red. A.V. Fedorova]. – M.: MOO «Informaciya dlya vsekh», 2014. – 267 c.
19. Fedorov A.V. Mediaobrazovanie v stranax Vostochnoj Evropy / A.V. Fedorov, A.A. Leviczka, I.V. Chelysheva, E.V. Muryukina, D.E. Grigороva. – M. : MOO «Informaciya dlya vsekh», 2014. – 140 c.

Відомості про автора

	Відомості про автора	Information about the author	Информация об авторе
Прізвище, ім'я, по батькові	Кириченко Віктор Васильович	Kyrychenko Viktor Vasylovych,	Кириченко Виктор Васильевич
Науковий ступінь, вчене звання	кандидат психологічних наук, доцент	Ph.D., Associate Professor	Кандидат психологических наук, доцент
Посада	доцент кафедри соціальної та практичної психології	Associate Professor of the Department of Social and Applied Psychology	Доцент кафедры социальной и практической психологии
Місце роботи	Житомирський державний університет імені Івана Франка	Zhytomyr Ivan Franko State University	Житомирский государственный университет имени Ивана Франко
Місто, країна	м. Житомир (Україна)	Zhytomyr (Ukraine)	г. Житомир (Украина)
Контактний телефон	(097) 9401149		
Електронна адреса	viklorenc@gmail.com		

В.В. Кириченко

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У ПРЕДСТАВНИКІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ТА ТЕХНОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ

У роботі представлено концептуальне означення поняття «інформаційна культура» та її структуру. У руслі компетентнісного підходу визначено основні професійні інваріанти, які пов'язані з різними аспектами взаємодії з інформаційним простором. У статті представлені результати досліджень, які були виконані у межах науково-дослідного проекту «Оцінювання ринку управлінських державних послуг та функціональної й компетентнісної спроможності державної служби та держслужбовців в Україні» (2018 р.)». Нами було розроблено опитувальник вивчення компетентнісної спроможності державних службовців.

У розробленій структурі інваріантів професійної діяльності державних службовців ми виокремлюємо: уміння використовувати ІКТ (інформаційно-комунікаційні технології), уміння працювати з інформацією, критичність мислення та неупередженість, уміння здійснювати комунікацію та налагоджувати взаємодію, уміння вчитися та освоювати нові знання та досвід. За результатами нашого дослідження ми виявили, що у державних службовців технологічний рівень інформаційної культури знаходиться на етапі формування компетентностей.

Соціально-психологічний рівень інформаційної культури державних службовців розвинений на більш високому рівні, порівняно з представниками технономічних професій. Отримані нами результати свідчать про те, що розвиток компетентностей, які входять до складу технологічного та соціально-психологічного рівнів інформаційної культури не обмежено умовами конкретного професійного середовища та починають формуватися на ранніх етапах соціалізації.